מורשת חיל הקשר
והתקשוב

עלון מורשת חיל הקשר והתקשוב • יולי 2012

חיל הקשר במבצע "אנטבה"

דבר קשר"ר

מפקדי וחיילי חיל הקשר והתקשוב,
החודש אנו מציינים 36 שנים למבצע "כדור הרעם" הידוע בשמו כמבצע "יונתן", על שמו של סא"ל יונתן נתניהו ז"ל שהיה מפקד סיירת מטכ"ל ונהרג.
בתאריך 27.6.76 נחטף ע"י טרוריסטים מטוס של חברת "אייר פראנס" בטיסה מלוד לפריס. במטרה להציל 105 נוסעים יהודים, ישראליים ואנשי צוות המטוס, הוחלט על ביצוע המבצע. למרות התבצרותם של החוטפים במדינה עוינת, המבצע הוכתר כהצלחה וכמעט כל החטופים חולצו בשלום.
במבצע "יונתן", לראשונה התמודד חיל הקשר עם האתגר לאפשר שליטה למרחקים ארוכים במיוחד. קשרים מילאו תפקיד כפול: קשרים ולוחמים. "יד אחת מחזיקה בכלי נשק והשנייה – במכשיר הקשר" כפי שהתבטא אחד הקשרים.
הגורמים להצלחת המבצע היו ההפתעה הגמורה, שמירת הסודיות, היצירתיות של המתכננים והביצוע המעולה של כל הגורמים ובתוכם – חיל הקשר שאפשר שליטה ותיאום מלאים משדה התעופה באנטבה עד לבור במטה הכללי. אין ספק שביצועי חיל הקשר במבצע הקנו תעודת כבוד מקצועית לחיל הקשר על כל שלוחותיו. חיל הקשר והתקשוב ממשיך להתפתח ולהתעצם.
בכך אנו מביאים לידי ביטוי את האמירה:
"חיל הקשר והתקשוב: טכנולוגיה שעושה חיל".

בברכה,

איל זלינגר, תא"ל
קצין קשר ותקשוב ראשי

חגגו מעל ימת ויקטוריה
רשימשנו ארזו רעיו
למטכ"ל במבצע אנטבה"

מורשת חיל הקשר
והתקשוב

עלון מורשת חיל הקשר והתקשוב • יולי 2012

מבצע "כדור הרעם" – 4.7.1976

ראש הממשלה : יצחק רבין ז"ל
שר הביטחון : שמעון פרס
רמטכ"ל : מוטה גור ז"ל
מפקד המבצע : דן שומרון ז"ל
קשר"ר : תא"ל (מיל') ישראל זמיר
שמות שנתנו למבצע: "כדור הרעם",
מבצע "אנטבה", מבצע "יונתן".
שמות חיילי וקציני הקשר שהשתתפו במבצע:
תא"ל מנחם מיארה ז"ל, אל"מ (מיל') יואל הראל,
אל"מ (מיל) אילן חורש, אל"מ (מיל') אניב יוסף,
אל"מ (מיל') ראובן אנסי, סא"ל (מיל') דוד בר צבי,
סא"ל (מיל') יוסי ינאי, סמ"ר (מיל') משה כורש.

מבצע "יונתן" ובשמו הראשון "כדור הרעם",
התקיים בעקבות חטיפת מטוס "אייר פראנס"
בטיסה מלוד לפריז, לאחר חניית ביניים באתונה
ב-27 ליוני 1976.
החוטפים מארגונו של ודיע חדד אילצו את המטוס
לנחות בבנגזי שבלוב ולהמריא לאנטבה
שבאוגנדה.
אידי אמין, שליט אוגנדה, העניק לחוטפים סיוע.
החטופים הוחזקו במדינה עוינת, במרחק של
כ-4000 ק"מ מהארץ. עובדות אלו הקשו על
האפשרויות האופרטיביות, הצבאיות והמדיניות.
מספר דילמות ליוו את קובעי המדיניות בישראל
בבואם לבחון קיומו של מבצע צבאי: האם להיכנע
למחבלים, האם לצאת למבצע צבאי במרחק כה
גדול מישראל, מה שלבטח ישליך על מספר
הקורבנות, כשכל העת, טובתה של מדינת ישראל
היא שהיוותה נר לרגליהם.
להחלטה החיובית לקיום המבצע הצבאי תרמו
מודיעין, תחכום בתכניות להגברת אלמנט
ההפתעה, תרגול על מודל והיכולת להבטיח קשר
רציף בזמן אמת למקבלי ההחלטות.

המבצע היה אפוף סודיות. למשימת החילוץ נקבעו
צוותים נבחרים מהיחידות: סיירת מטכ"ל, חטיבת
הצנחנים וחטיבת גולני. התוכנית הייתה להנחית
מטוס בודד במסלול הבינלאומי, ובו כוח רכוב
שישתלט מיד עם הנחיתה על הטרמינל הישן וכוח
אחר שיסמן את המסלול.
כוח נוסף ישתלט על הטרמינל החדש ועל מגדל
הפיקוח החדש, כוח זה יהווה בשלב ראשון עתודה.
הכוח פעל במהירות מרבית, חדר לטרמינל ורק
מחבל אחד הספיק להשיב אש.
לכוח הלוחם היה הרוג אחד, יוני נתניהו ז"ל
ארבעה פצועים, 6 מחבלים ו20 חיילים אוגנדים
נהרגו.

אתגרי הקשר במבצע

בתקופה בה התקיים המבצע (1976) לא היו לצה"ל
תקשורת לווינים וכמו כן, חפ"ק מוטס לכיסוי
מבצע למרחקים ארוכים.
חיל הקשר היה צריך להתגבר על מספר מכשולים
טכניים כגון להתאים במהירות שיא בתוך 24 שעות
חפ"ק מטכלי מוטס לתקשורת לטווחים ארוכים
מאוד.
החפ"ק המוטס היווה צומת חיוני להבטחת
השליטה במבצע. אמנם לא ניתן היה במטכ"ל
בישראל לשמוע את קולות רשתות הקשר בשטח,
אבל החפ"ק המוטס שמע אותם והעביר שיחזור
מיידי למטכ"ל. תכנון הקשר בחד-פס הותקן
במטוס "בואינג" שהותאם והותקן ע"י אנשי חי"ק
והיה מותנה במשתני הטיסה, שינויי המרחק
והזמן, יום או לילה ושינוי זווית הקרינה מהמשדר
למקלט. תכנון התדרים הותאם לקיום רציפות
הקשר ע"י מיתקון של עשרה משדרי חד-פס,
כשכל משדר פועל על תדר אחר. מטוס החפ"ק
היה דו תחליתי – קשר לקוחות בקרקע וממסר
קשר למטכ"ל בת"א.

מורשת חיל הקשר והתקשוב

עלון מורשת חיל הקשר והתקשוב • יולי 2012

החודש לפני

- החודש לפני 6 שנים, יולי 2006, חי"ק נוטל חלק פעיל ומשמעותי בהפעלת מערכות הקשר והתקשוב, שפעלו בצורה מיטבית במלחמת לבנון השנייה.
- החודש לפני 64 שנה, יולי 1948, מוצא צו הפקעה ליוני דואר לשירות צבאי.
- החודש לפני 64 שנה, יולי 1948, נקבעו דרגות הדחיפות למברקים בצבא.
- החודש לפני 67, יולי 1945, הוקמה רשת קשר חשאית בשם "גדעון". הרשת סיפקה קשר בינלאומי אשר שימש את המוסד לעלייה ב' (העליה הבילתי ליגאלית) באמצעות תחנות באמצעות תחנות רדיו בחופי הנחיתה ובספינות ההעפלה באירופה, במדינות ערב ואפילו במחנות המעצר בקפריסין.

הישגי חיל הקשר במבצע

חיל הקשר אפשר למטה הכללי באמצעות החפ"ק המוטס, שהעביר ידיעות רציפות בזמן אמת, את האפשרות לשלוט ולעקוב אחר מהלך הקרב ליצור עם הכוחות בשדה התעופה.
יכולת זו הייתה חשובה בייחוד במבצע מסובך כזה, שנעשה במרחק כה גדול ועם השלכות מדיניות מרחיקות לכת. כל רשתות הקשר פעלו ללא תקלות. המבצע החל לפני שנתקבלה החלטת הממשלה, כאשר המטוסים היו באוויר, בדרכם לאנטבה והאישור הסופי לביצוע נתקבל בקשר.
ע"י אמצעי הקשר הודיעו לכוחות מהמטה הכללי כי ניתן לתדלק את מטוסי ההרקולס בקניה ובכך נחסכו זמן וסיכונים מיותרים. המטוסים טסו תוך שמירה על דממת רדיו.
השמירה על סודיות וגורם ההפתעה, תרמו להצלחה.

התוצאות והלקחים של המבצע

למבצע "אנטבה" היו השלכות מעבר לשחרור 105 החטופים. המבצע החזיר את האמונה בכוחו וביכולתו של צה"ל והגביר את כושר ההתרעה של מדינת ישראל. קרנה של ישראל שוב נסקה מעלה. המבצע לימד כי ניתן להלחם ביעילות בטרור, תוך עמידה איתנה אל מול ארגוני הטרור.
שמעון פרס, שר הביטחון בעת ההיא, סיכם: "מידת הסיכום הייתה בלתי רגילה. המקצועיות והכושר הפכו את המבצע להצלחה גדולה. אילו היינו נכנעים למחבלים היה זה הגדול שבאסונות שקרה לישראל מאז הקמתה".